

Dr. Engel Zsigmond (Budapest): A munkabérletiltás és a törvénytelen gyermek tartásdíja.

A végrehajtási novella (1908: XLI. t.-c.) 12. §-a szerint munkabérének, ha azokat napszám vagy hétszám szerint fizetik, csak az a része vehető végrehajtás alá, amely a napi 5 koronát tevő összeget meghaladja. – A 14. §. szerint házasságon kívül született gyermek javára megállapított tartás behajtására irányuló végrehajtás esetében a mentesség felényire száll alá, vagyis le kell fogni a napi bérnek 2 korona 50 filléren felüli részét.

Ez a munkásra nézve igen sok esetben, de különösen akkor, ha felesége és törvényes gyermeke van, rendkívül méltánytalan.

1911. évi november hó elején az összes magyarországi munkaadóegyesületekhez, továbbá az összes szakszervezetekhez a következő körlevelet intéztem, a melyből álláspontom teljes határozottsággal kitűnik:

Kétségtelenül ismeretes t. Címm előtt a hivatásos gyámság intézménye. – Az intézmény abban áll, hogy az árvaszék nem rendel ki minden egyes házasságon kívül született gyermek részére más-más gyámot, hanem az összes gyámságokat lehetőleg egy kézben egyesíti. – A hivatásos gyámnak legelső feladata a házasságon kívül született gyermek tartási igényének érvényesítése a természetes apa ellen.

A természetes apáknak túlnyomó része a munkásosztályhoz tartozik.

„A németországi és az osztrák hivatásos gyámok sajnálattal voltak kénytelenek tapasztalni, hogy a legtöbb esetben, a midőn a hivatásos gyám lefoglalja a munkásnak a munkaadótól járó bérét s egyéb illetményeit, a munkaviszony megszakad és pedig két oknál fogva. – Az egyik, hogy a munkaadó nem szeret levonásokkal bíbelődni, a másik, hogy a munkás a letiltást úgy akarja ellensúlyozni, hogy azonnal más munkaadóhoz megy. Ezen eljárás a munkaviszony állandóságának rovására megy, a munkás nem nyer vele, csak újabb költségeket okoz magának, mert hiszen a hivatásos gyám mindig újból és újból kinyomozza munkaadóját, legfeljebb a szegény gyámolt későbbben és nehezebben jut az őt megillető tartáshoz.

Mindezeknél fogva a németországi hivatásos gyámok hivatalos szerve, az Archiv Deutscher Berufs-Vormünder E. V. (Frankfurt A. m.), a melynek legtöbb osztrák hivatásos gyám is tagja, elhatározta, hogy köriratot intéz az összes németországi munkaadó egyesületekhez, hassanak oda, hogy ilyen letiltás esetén a munkaviszony ne szakadjon meg, hanem a munkaadó lépjen érintkezésbe a hivatásos gyámmal arra nézve, hogy a letiltás oly mérvre korlátozassék, a mely mellett a munkás is meg tud élni és a gyámolt is valahogy pénzhez jut. Az említett hivatásos gyámok kijelentték, hogy minden egyes esetben a munkaadó és a munkás kívánságának a lehető legnagyobb mértékben és előzékenységgel eleget fognak tenni.

Alulírott, mint Budapest székesfőváros árvaszékének hivatásos gyámja, a kinek Magyarországra vonatkozó tapasztalatai a Németországra és Ausztriára vonatkozólag szerzett tapasztalatokkal megegyeznek, ezennel hasonló irányú kérelmet bátorodom előterjeszteni, egyben megígérem, hogy a magam részéről a németországi és osztrák hivatásos gyámokkal egyező eljárást fogok követni. Kérem, méltóztassék jelen megkeresésemet elintézni. Fogadja stb.”

Mihelyt egy magánalkalmazott vagy egy munkás fizetésére végrehajtást vezetek, azonnal a következő szövegű levelet írom a munkaadóhoz:

„I. N. N. végrehajtató ügyfelemnek X. Y. végrehajtást szenvedett elleni ügyében ezennel felkérem, hogy végrehajtást szenvedettnek a t. Címtől járó járandóságából az esetben, ha végrehajtást szenvedett munkabért kap (1908: XLI. t.-c. 112. §.), a napi 2 K 50 filléren felüli részét ha pedig Önnek állandó alkalmazottja (1908: XLV. t.-c. 11. §.), az évi 1000 koronán felüli részét visszatartani, az eddig visszatartott részt irodámban haladéktalanul lefizetni s egyúttal nyilatkozni szíveskedjék: 1. elismeri-e és mennyiben ismeri el a követelést valónak? 2. tart-e valaki s minő igényt a lefoglalt követelésre? 3. le van-e a követelés foglalva más hitelező részére s ha igen, minő igény biztosítására?

II. Egyben felhívom becses figyelmét a következőkre:

Sajnálattal voltam kénytelen tapasztalni, hogy a legtöbb esetben, a midőn lefoglaltam a munkásnak a munkaadótól járó bérét s egyéb illetményeit, a munkaviszony megszakadt és pedig két oknál fogva. Az egyik, hogy a munkaadó nem szeret levonásokkal bíbelődni, a másik, hogy a munkás a letiltást úgy akarja ellensúlyozni, hogy azonnal más munkaadóhoz megy. Ezen eljárás a munkaviszony állandóságának rovására megy, a munkás nem nyer vele, csak újabb költségeket okoz magának, mert hiszen a gyám mindig újból és újból kinyomozza munkaadóját, legfeljebb a szegény gyámolt későbbben és nehezebben jut az őt megillető tartáshoz.

Mindezeknél fogva törekszem oda hatni, hogy ilyen letiltás esetében a munkaviszony ne szakadjon meg, hanem a munkaadó lépjen érintkezésbe a hivatásos gyámmal arra nézve, hogy a letiltás oly mérvre korlátozassék, a mely mellett a munkás is meg tud élni és a gyámolt is valahogy pénzhez jut.

Kijelentem, hogy úgy az Ön, mint a végrehajtást szenvedő kívánságának a lehető legnagyobb mértékben előzékenységgel eleget kívánok tenni.”

Ha pedig a végrehajtást szenvedő engem az ügy rendezése végett felkeres, akkor vele a következő szövegű megállapodást létesítem:

„Kiskorú A. B. tartási igényére vonatkozólag köztünk a mai napon a következő megállapodás jött létre: Ön fizet . . . -tól mindaddig, míg a hátralék, a mely a mai napon kitesz . . . K . . . fill. tartásdíjat, . . . K . . . fill. kamatot, . . . K . . . fillér költséget, törlesztve nincs, minden hónap . . . -án . . . koronát, a mely részletben a mai naitól kezdődőleg hónapról-hónapra esedékessé váló tartásdíjrészlet is bennfoglalatik. Azon hónaptól kezdve, a melyben a hátralék ki van egyenlítve, fizet a gyermek 16 éves korának betöltéséig havi . . . koronát.

Egy részletfizetés elmulasztása esetén az egész hátralék esedékessé válik. – Kiváló tisztelettel, stb.”

A megállapodásról pedig a munkaadót a következő szövegű levéllel értesítem:

X. Y. végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében ezennel van szerencsém értesíteni, hogy a végrehajtást szenvedővel egyezséget kötöttem.

Ennek folytán beleegyezem abba, hogy neki letiltott fizetése minden levonás nélkül, havi . . . korona levonásával, kiadassék.

Hangsúlyozom, hogy jelen beleegyezésem fcsak visszavonásig hatályos és hogy végrehajtást szenvedőnek Öntől járó s letiltott illetményei zár alatt maradnak. – Maradtam stb.

Célszerű volna, ha nemcsak a magángyámok, hanem egyáltalában a munkások hitelezői hasonló álláspontot foglalnának el és hasonló eljárást követnének.

A 14. §. szerint, ha a székesfőváros tanácsa a forgalmi eszközök és egyéb menetfelszerelések szaporítását a forgalom emelkedése következtében szükségesnek találja, akkor a társaság a főváros által kívánt forgalmi eszközöket és egyéb menetfelszereléseket a kitűzött határidő alatt beszerezni köteles. Ugyané paragrafus szerint „ha a társaság a kocsik és menetfelszerelések tisztán és jókarban tartása, valamint a kocsik kellő számban tartása és járatása iránti kötelezettségének a tanács egyszeri felszólítására, a tanács által megállapított záros határidőn belül nem tesz eleget, jogában álland a fővárosnak a társaságra esetről-esetre 2500 forintig terjedhető pénzbírságot kiszabni”.

A 19. §. a menetrend keretében való üzemben-tartás kötelezettséget rója a társaságra.

A 26. §. feljogosítja a fővárost, hogy a társaság eljárását és üzletét ellenőrizhesse.

A 30. §. szerint a „tanács jogosítva van a társaságot bármely szerződésellenes cselekményei vagy mulasztásai esetén annyiszor, amennyiszor 10.000 forintig terjedő pénzbírsággal sújtani”.

Jogokban tehát nincsen hiány, csak hogy a főváros ezekkel a jogaival soha se élt. A főváros és a kereskedelemügyi minisztérium valósággal versenyeztek egymással, hogy ki mulasztja el jobban az ellenőrzés kötelességét. A város megelégedett avval, hogy a bruttó bevételt – amelyből részesedése van – ellenőrizze. Megfeledezett róla, hogy a rendszeres ellenőrzés – a nagyközönség érdekétől eltekintve – a bruttó bevétel szempontjából is fontos, mert az csak világos, hogy nagyobb lesz a bevétel, ha a menetrendet megtartják, ha megfelelő számú kocsi közlekedik, ha az üzem kifogástalanul funkcionál.

Ennek a gazdálkodásnak véget vetünk. A Közúti-val kötött szerződésnek azok a pontjai is érvényre kell hogy jussanak, amelyek a főváros részére állapítanak meg jogokat. És minden újabb kedvezmény ellenében, amelyet a Közúti kér a fővárostól újabb és újabb jogokat fogunk magunknak biztosítani közlekedésünk és közönségünk érdekében.

Ezek az érdekek lebegtek szemünk előtt akkor is, amikor a Városi Vasút részvényeinek a többségét megvásároltuk. Eddig e tranzakció hatása csak abban mutatkozott, hogy a város reggeli munkásvonatok járatását létesítette és a kisebb fizetésű alkalmazottak javadalmazását megjavította. De ma már a továbbfejlesztés programja is készen áll és a főváros közönsége teljes joggal elvárhatja, hogy a főváros ezt a programot a lehető leggyorsabb tempóban meg is valósítsa. Elvégre is ez a vállalat azé, akinek a kezében részvényeinek a többsége van, tehát a fővárosé és a fővárosé a cselekvés kötelessége is.

Az új vonalak iránya ismeretes már a napilapok híradásából. Ezeket olyan sorrendben fogjuk megépíteni, amilyent a közlekedés érdeke és a jövedelmezőséggel való számolás eredménye előír. Legnagyobb fontosságot annak a tervnek tulajdonítok, amely szerint a Városi Villamos az Erzsébet hídon és a kiépülendő Hungária-körúton keresztül a budai oldalra nyerne összeköttetést. Ezen a módon meg lehetne törni Budán a Közúti monopóliumát és új, jobb összeköttetést teremteni a budai közönség számára, amely legtöbbször panaszkodik a közlekedési mizériák miatt. Ez még nem jelent ellenségeskedést a Közúti-val szemben, hanem csak kötelelességteljesítést a forgalom és a közönség irányában.

Hovatovább elodázhatatlanná lesz a földalatti vasút kifejlesztése is. A mai játékvonat semmi tekintetben se szolgálhatja azt a célt, amelyet a modern

nagyvárosok a földalatti vasutak elé tűznek az utcák tehermentesítését. A földalatti vasutunk meghosszabbításával a Gizella-tér-Kossuth Lajos-utcán át, másrészt Artézi fürdő-Aréna-úton át egy belső körvasutat létesíteni: ez a közlekedés oly arányú megjavítása, amely méltó eszköz Budapest hatalmasan megnövekedett forgalmának lebonyolítására.